

MAGYARÁG

Tulajdonos: „Frima” S. A. bejegy. la Trib.
Bihar Fsoc. 1798—1938Felelős kiadó:
ÜZV. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felelős szerkesztő:
Dr. Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Királyi szavak:

Egy egészséges generáció előkészítése a hoinapi napra a legmagasabb és legszenlebb parancs amelyet egy nép vezetői szem előtt kell hogy tartsanak. Az új nevelés, amelyet főleték kérnek a szeretet nevelése, ugyanakkor azonban fegyelem nevelése is. Ime az alap amelyre el kell helyezni a román állam új épületét.

II. Károly király Măreșestiben

Pamfil Șeicaru írja a Curentul vasárnapi számában:

Megöszült idők: a levegőben a nyugtalanság szelleme uralkodik. Minden pillanat a katasztrófa kezdete lehet — minden pillanat vészről terhes és megkönnyebbülünk, ha elmúlik ha a következő nem súlyosodik smét ránk.

A félelnek ez időszakában, a béke és a civilizáció megsemmisítésével fenyegető háború közötti ingadozásával szemben áll egy lelkiismeret, amely visel minden felelősséget, átélő drámai bersőséggel minden pillanatot, egy lelkiismeret, amely maga a nemzet történelmi lelkiismerete: — a Király.

Megvédeni az öröklött földet megóvni menről hosszabb ideig a nemzetet mindentől, amely a kalandos örvényre vezethet, mérlegelni az állam létérdekeit, sérthetetlenül megtartani az ország határait, mindezek az elgondolások tántoríthatatlanul jelen vannak Anrak tudatában, aki jelen és jövőendő létérdekeinket testesíti meg.

A várakozás e pillaratában, ezekben a pillanatokban, amelyek elfuló lélegzettel élünk végig — Ófelsége, a király, szükségesnek vélte a román lélek koncentrációját a győzelem oltára körül, megjelenését a mărășesti mezőre.

Megjelenik az Uralkodó ott, zokon a helyeken, ahol most 21 éve a nemzet oly határozott elszántsággal szegte le akaratát, azon a helyen, ahol nincs egyetlen négyzetméter, amely a föld molekuláiban ne viselné egy-egy az elnyomókkal szembeni kegyetlen háboruban elesett román katonák csontjait. A király jelenléte a mărășesti mezőn feléje fordítja ma egy nemzet kegyeletes gondolatait.

A mărășesti mezőn lebegnek azoknak szent árnyai, akik a nemzet történelmi életképességének bizonyítékát adták; e fenyegetésekkel terhes időkben illő, hogy a halottaknak megadjuk kegyeletünket.

Megilletődés, az apró gondokból való kiszabadulás, saját lelkünkben való elmélyülés, hogy újra feltaláljuk a 21 esz-

nyek között nem ingott meg hitünk, nem hajlott meg akaratunk, az ország zászlói dicsőségben fürödtek, egy egész

— választás a szabadság és rabság között — mint 1917 augusztusának napjaiban?

Elszánt akaratot talált elleneséges szándékkal szemben a legerősebb ellenállást.

A mărășesti mezőn a legmagasabb energia leckéje olvasható, mindenünnen bátorító buzdítások hangzanak fel, a reszketők fülébe intő szó.

Akik félnek, idézzék emlékeztükbe a mărășesti napokat, hogy elszégyeljék magukat ijedtséges lényük miatt.

Természetesen senki sem hagyja el vidámságtól égő szívvel foglalatossága napjai csendes folyását, hogy a súlyos megpróbáltatások örvényébe kerüljön, senki sem hagyja könnyű szívvel az életet, hogy halálba menjen. De azok, akik őrtállanak a mărășesti mezőn, maguk is fiatalok voltak, ők is szerették az életet, ők is örvendtek a napfénynek; de nyugalommal fogadták el a drámai sorsot, nem egyszerűséggel és szerénységgel hősök voltak. Retorika nélkül áldozták fel magukat, patetikus rendezvény nélkül, amelyet úgy tekintettek, mint amely túlhaladja és magában foglalja őket: a házáért.

A mărășesti mező csendje válaszol azok csendjére, akik a megindító hazaszeretethez tartalmat adtak néma áldozattal, a teljesített kötelességgel.

Azok, akik ott voltak, vagy a Cernánál, a Zsilnél, Nailovnál, Predeálnál, Bratoceanál, Targu Ocnánál, Coșnánál, Ciresoianál, Măreștinél — nem tekintették magukat másnak, mint a haza védőinek: jellemzés nélkül, nem tudom én milyen misztikus póz nélkül az isteni elhivatás póza nélkül. Román katonák voltak és semmi egyéb.

De hazát csak a teljes odaadás szigorú elfogadásával lehet megvédeni, minden szin-padiasság, beszédek nélkül.

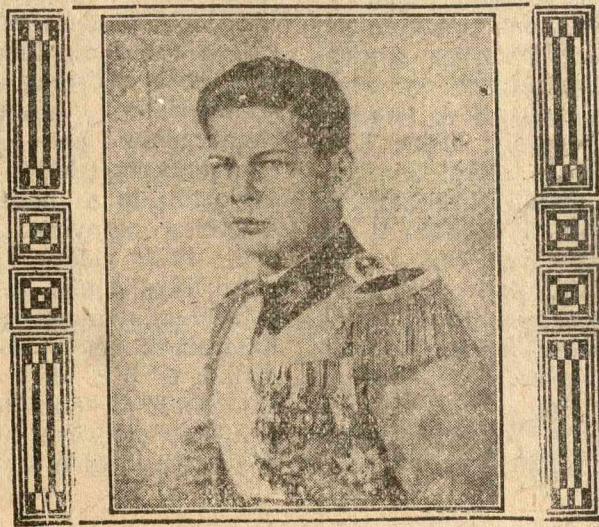
A lövészárokhban sültöve

tendő előtti érzéseket. Feltaláljuk 21 év előtti hősiesség lelkünket, egykori akaratunk érintetlen fegyverzetét, amikor a legrettenetesebb körülmé-

generáció élete alkotott gátat az ellenséges áradat előtt

Lehet-e a román nép súlyosabb megpróbáltatásnak kitéve, élhet-e át súlyosabb időt,

beszélnek; senkinek nincs ideje, hogy toalettei csináljon az utókor részére, mert a tekintetek előre vannak szegezve, előre, folyton előre, az ellenség felé.

A pedagógus intenciójával, Őfelsége a király megértette, hogy milyen értéke van a találkozásnak azon a helyen, amely az energia és hősiesség elszánt akarat leckéjét adja.

Ki merészelné ebben a pillanatban gondolatban akár egy szótagot is másra fordítani, mint ami Mărășesti-ben ölt

testet.

Reffenetes idöket élünk, a jövő milyen reffeneteket hord még tarsolyában. Szorosabban együtt, kéz a kézben, egyetlen akaratban előzzük meg a front fegyelmét; barátokozunk meg a katonai lépésekkel, amelyeket a következő pillanat: elkötelezhet.

Amikor a vihar a tengert korbácsolja és a hullámok toronymagásra emelkednek, senki sem diskurálhat, mindenki a fedélzeten van, minden gondolat a parancsnok

felé fordul, aki a hajó sorsát irányítja a hullámokon.

A trombitás megadja a jelt: „Imára!” És mindazok, akik a mărășesti mezőn összegyűltek, az imában megtalálják a kontaktust a mărășesti mezőn szét szóródott hősi lelkekkel.

Az idők viharában tekintünk a Parancsnok felé fordul és erősebben, mint bármikor, hangozzék fel az ország egyik sarkától a másikig katonáskodás, hogy minden lelkiismeret ébredjen fel a román akarat, egy sereg kiáltása: „Éljen a király!”

berfeletti hősiesség emléke mozgásba hozott mindenkit és eljöttek, hogy elismerésüket kifejezzék, de mégis Erdély indult meg elsősorban. Hiszen ezek a hősök Erdellyel az ajkukon mentek a harcra, Erdélyt sóhajtották, amikor utolsó horgás szakadt ki mellükben. Az egyesülést ők valóstították meg. Hőseink lelke lebeg ma itt, amikor a világ békéjét oly súlyosan fenyegetik a súlyos események.

— Teljen meg lelkünk az emlékekkel és merítsünk példát a végső győzelemből. Adja az Ur, hogy a Mărășesti szellem egyesítse az összes románokat, a legkisebbtől a legnagyobbig és együtt legyünk mindannyian, akikben román szív dobog.

Az uralkodó beszéde a marasesi vasárnapi ünnepségen

Mărășesti, szept. 19. Vasárnap délelőtti szentelték fel a mărășesti csatamezőn elesett háborús hősök emlékművét, illetve azt a mauzoleumot, amelynek kriptájában nyugszanak a mărășesti hősök hamvai. Az ünnepségen megjelentek a hatóságok, a front-harcos küldöttségek és veteránok, a különböző kulturális és nemzeti egyesületek kiküldöttei.

Őfelsége II. Károly király és Mihai nagyvajda is résztvettek az ünnepségen.

Délelőtti 10 órakor kezdődött a szertartás. Fényes papi segédlettel beszentelték a mauzoleumot.

Colan püspök, kultuszminiszter beszéde

Colan püspök, kultuszminiszter volt az első szónok,

— Eljöttünk ide, engedelmes nép, király és kormány, hogy felírissuljunk és együtt megerősödjünk. Megjelentünk itt, e számunkra igen drága lakhely előtt, amely a nemzet adományából épült. Ez a templom Istennek van szentelve, amely felé forró hálánk száll, de ugyanakkor ebben a templomban nyugszanak azok hamvai, akik győzelmeikkel meghozták az áldozatot és megteremtették az országot, amely határai közé foglalja a román-ság csaknem minden fiát. 21 év előtt egy kegyetlen harcban a legpéldaadóbb módon nyitották meg a győzelem útját, amely az egyesülés felé vezetett. A legnagyobb áldozatot hozták a nagy Ferdinánd király és a mindnyájunk által oly hűn szeretett Mária királynő vezetése alatt, akit nemrég temettünk el az egész ország részvétele mellett. Emlékük fényesen lobog. A király és vele együtt az egész nemzet ezekben a pillanatokban egyetlen gondolatban egyesül: nyugodjatok békében hősök, amint ti meghoztátok a legnagyobb áldozatot, mi is meghozzuk.

Alexandru Cantacuzino herceg, a Román Ortodox Nők Egyesületének elnöknője után Balan erdélyi metropolita beszélt.

— Felség, szent hely szá-

munkra Mărășesti, áldott hely, ahol a haza hős védői nyugosznak. Zarándoklatban jött

Erősítsük meg lelkeinket - mondotta a király

Ezután Gheorgiu, a hadirokkant egyesület elnöke beszélt, majd Argășeanu nemzetvédelmi miniszter méltatta a mărășesti hősök emlékét.

Őfelsége II. Károly király a következő beszédet mondotta:

— Mély megilletődéssel jöttünk erre a dicsőséges mezőre, ahol hőseink hittel és áldozattal megteremtették Románia örök időkre szóló egyesülését. Nem úgy jöttünk ide, mint a

ide az ország minden részéből a nép, ide, ahol a hősök vére keveredett a földdel. Az em-

rendes halottakhoz, fájdalmas lélekkel, hanem derült lélekkel, mert ezek a halottak élő példaképek szolgálnak. Hatalmas emóció fog el bennünket most, amikor a világ aggodalma növekvőben van. Erősödjünk meg a helyzet komolyságához illően a mărășesti hősök áldozata felett zúgó fegyverzajban.

Bálan metropolita hittel hangzó magasztos szavai vissz-

hangra kell, hogy találjanak mindenki szívében. Különböző hitűek egyesüljünk és erősítsük meg lelkünket. A mărășesti hősök csontjai alkossák a hívó szót, hogy ez az egyesülés minél előbb bekövetkezzék. Nemcsak a hadsereg fegyveres erejére, hanem hitre és a lélek megerősödésére van szükség. Ez a lelki bátorság legyen az ország őre és buzdítás, amely befejezi a nép előkészítését.

A marasesi győzelem igazi jelentősége

elment, hogy letérdeljen és imádkozzon az 1917 augusztusi harc 20 ezer halottjának emlékéért és pihenéséért. Azután a mezők fölé újból csend borul, ahol a széltuvalom suhan a széles kukoricalevelek között, ahol a kisarjadt fű befedte a lövészárkok üregeit, elkorhadott oszlopokat, megrozsdásodott drótsövényeket.

Az élet zsarnoki módon újra követeli jogát gondok és apró kötelezettségek forgatagában. A mărășesti kritikában nyugvó csontok felé azonban a gondolat most már lelkiismeretfurdalásokról megsza-

badulva fordulhat.

Tegnapig a háború öröksége volt, amelyet a politikai szokások veszélyeztettek, azok akik megakadályozták, hogy Nagyrománia Új Románia legyen.

A kődök és mérges gőzök eloszlottak és a láthatár kifisztult. Egyetlen mód, hogy megfizessük srontuli kötelezettséget a katonákkal szemben, akik elestek amikor megvédték az országot az elnyomatástól és előkészítették a német hadsereg összeomlását. Mert a mărășesti győzelem igazi jelentősége ez volt.

A hadsereg

A mărășesti ünnepség, a hősi halált halt katonák emlékének megszentelése, újból a hadsereg felé fordítja a figyelmet.

A legtöbb álam vezetője azal szokott kérkedni, hogy a nép és a hadsereg között elszakíthatatlan egység van. Romániában ezt az állítást nem szükséges külön is hangsúlyozni. Itt a nemzet és a hadsereg annyira egygyéforott, hogy valóban egyik a másik kiegészítője. A hadsereg kebelében nemcsak az ország határainak és belső nyugalmanak őrzője, de a nép fiatal iskolája, ahol fegyelmet, önmérsékletet, írást-olvasást, a hazaszeretet és a király iránti

törheteilen hűséget iktatják ki-törölhetetlenül az ifjak lelkébe. A hadsereg nevelő és erkölcsjavító hatása oly nagy, hogy odahaza soha nem érezték olyan jól magukat, mint katonáskodásuk idején.

Mărășesti történelmi példája a román katona hősiességének és halálmegvető bátorságának. A hadsereg szelleme Mărășesti óta nem változott: tiszték és legénység, tábornok és közkatona ma is ugyanazt érzi, ha megszólal a riadó, mint érezhetett a mărășesti katona. Bátorság, hősiesség, fegyelem, egység, bajtársiaság, veszedelmekkel való dacolás, a modern haditechnika ismeretei: ez a hadseregünk.

Nagyszalonta

A nagyszalontai lányok erkölcsi körül kialakult polemia körül emlékeztünk meg nemrégiben e rovatban. A magunk részéről kerültük az állásfoglalást, a krónikás szerepére szorítottunk csak. Leközlöttünk a nagyszalontai újság épületes vezércikkét a református templom melletti kisparkról, a tapintatlan zseblámpáról, meg némely szülőről, akik felügyelet nélkül engedik ki lányukat este. Ismertettük a nagyszalontai közélet hullámlását, a vezércikk nyomán keletkezett hozzászólásokat, azonban nem emlékszünk arra, hogy a nagyszalontai eseményhez akár erkölcsi, akár társadalomtudományi szempontból hozzáfűztünk volna a magunk véleményét. Egyes vidéki olvasóink félreértették a dolgot, mert Érmihályfalváról érkezett levél a nagyszalontai lányok ügyében. Helyesebben az érmihályfalvai lányok ügyében.

A levél írója, aki egyébként arra kér, hogy családi nevét ne írjuk ki, (közben azonban családi nevét elfelejti megírni) elpanaszolja, hogy nemcsak a nagyszalontai lányok, de az érmihályfalvaiak is, este 10—11 órákor még — horribile dictu — sétálnak a parkban, sőt ha megijesznek rekednek egy fiatalember, és meg akarnak ismerkedni vele, képesek megszólítani, amint az a levél írójával is megtörtént. Ez a gyalázatos dolog a levélíró fiatalleányt annyira felháborította, hogy — úgy mond — ezt az esetet nyilvánosságra akarja hozni, „még ha pénzbe kerül is”. Ugy véli, ugyanis, a modern József, hogy az érmihályfalvai lányok viselkedése nagyon felháboríthatja az esetleg odátévedő idegeneket.

Nem akarjuk megvédeni az érmihályfalvai lányokat a „galád” vádakkal szemben, de erős a gyanunk, hogy a levélíró szubjektív okok indították arra, hogy ilyen vehemensnek irrogasson a mihályfalvai lányok erkölcsének. Még azt sem bírja, ha pénzbe kerül a megírása, hogy megszólították a parkban.

Szerencsése van. Nem került pénzbe. Viszont higgye el, az erkölcsök nem jobbak másutt sem, a nagyobb városokban sem.

Legfeljebb itt tényleg pénzbe kerül.

(Az erkölcsvitát egyébként véglegesen lezártuk.)

Beszélgetés a villamoson:

— Hallotta? Chamberlainnek ez volt az első repülőútja életében. Azért ült repülőgépre, hogy Hitler láthassa.

— Na hallja. Csak nem mehetett Londontól Berchtesgadenig szobafestő-létrén.

Egy külföldi lapban olvasom, hogy a japán kultuszminiszter

Bolond gombát evett egy nagyváradi család

Pop Veronika 15 éves lány meghalt a bolond gombától

Pap János villamoskalauz 8 éves kislánya a múlt hét folyamán gombát szedett a mezőn. A gombából levest főztek és abból evett az egész család. — Evett a gombából a Pap János unokahuga a 15 éves Pop Veronika is, akinek annyira ízlett a gomba, hogy este is abból vacsorázott. — Másnapra az

egész család rosszul lett és gombamérgezés tünetei között megbetegedett. A család többi tagjai később jobban lettek, Veronika állapota azonban — aki kétszer evett a mérges gombából — súlyosabbra fordult. Beszállították a kórházba, de ekkor már nem tudtak rajta segíteni. A tegnapi

nap folyamán meghalt. Az ügyészség rendelkezése felboncolták a gombamérgezésben meghalt leány holttestét és a boncolás is gombamérgezést állapított meg. A boncolás eredménye alapján a temetési engedélyt megadták és a kislányt ma délután temetik el.

Megsebesítette egy medve Ghica herceget az erdőben

Curtea de Argeș, szept. 19. Ghica herceg, Anghelescu királyi tanácsos veje, aki szenvedélyes vadász, tegnap az argeși erdőségeiben szarvasvadászaton vett részt. A herceg elmaradt vadásztársaitól, akik

egyszerre segélykiáltást hallottak.

A herceget három medve támadta meg és a földre teperték. Az egyik medve összeharapta a vadászt,

aki puskájából még a földön fekvő is több lövést adott. Végül az egyik hajtónak sikerült agyonlőnie a támadó medvét és elkergetni a másik kettőt.

A herceget súlyos sérüléseivel Bukarestbe szállították.

A fogházor hamarabb érkezett haza: a vádlott utána utazott A nagyváradi tábla szabadlábra helyezett egy állampolgársági visszaélésekkel vádolt szatmári ügynököt

Még nem fejeződött be az állampolgársági revízió, amikor szabálytalan állampolgársági bizonyítványok szerzése és forgalomba hozatala miatt vizsgálat indult meg Szatmáron. A vizsgálat alapján letartóztatták Lebovits Izidor szatmári ügynököt, akit azzal vádoltak, hogy illetőségi bizonyítványt szerzett olyan egyéneknek, akik soha nem laktak azokon a helyeken, ahol az illetőségi bizonyítványt kibocsátották.

A szatmári törvényszék az elmúlt hetekben tárgyalta a bűnpert és Lebovits Izidort két évi fogházra ítélte. Lebovits felebbezett az ítélet ellen és kérte a szabadlábra helyezését. A szatmári törvényszék elutasította a szabadlábra helyezési kérelmet és Lebovits szabadlábra helyezés ügyében a táblához felebbezett.

A felebbezés tegnap került a nagyváradi tábla vádtanácsa elé és Lebovitsot a táblai vádtanács tárgyalására átkísérték Nagyváradra.

A vádtanács előtt dr. Simonca György ügyvéd kimutatta, hogy a szatmári törvényszék a perrendtartás szabályainak figyelembe vétele nélkül hozta meg határozatát. Ezenkívül

hangoztatta védenő ártatlanságát.

Constantinescu főügyész is a szabadlábra helyezés mellett foglalt állást. A tábla vádtanácsa elfogadta a védő álláspontját és elrendelte Lebovits szabadlábra helyezését. A vádtanács rendelkezése alapján Lebovits szabadlábon várja be a táblai főtárgyalást.

A szabadlábra helyezés ele azonban akadályok gördültek. A szabadlábrahelyezést ugyanis a szatmári ügyészségnek kell végrehajtani. Lebovitsot vissza

kellett volna kísérni Szatmárra, hogy ott szabadlábra helyezhessék. A fogházor azonban, aki Nagyváradra kísérte, az ítéletet nem várta be és a vasuti szabadjegyekkel hazautazott Szatmárra. Délután már nem volt fogházor aki — hazakísérje Lebovitsot. Simonca védő interveniált Ceuca fogházigazgatónál, aki előzenyességéből egy nagyváradi fogházor bocsájtott a rendelkezésére. Simonca dr. megváltotta a fogházor vasuti jegyét Szatmárra és vissza, hogy a védenő szabadlábra helyezése végrehajtható legyen.

Gázolt és továbbrobogott az autó

Tegnap éjszaka súlyosan sérült embert szállítottak be a rendőrségre. A derna csendőrség vezetője szolgálati útja során egy verbefagyott emberre akadt. A súlyosan sérült embert — Onuf Ioan 64 éves földművest — egy autó elgázolta, majd az autó auélkül, hogy segítséget nyújtott volna, továbbrobogott. A csendőrség beszállította Onufot a kórházba. Bevezették a nyomozást a gázoló sofőr személyének a megállapítására.

rendeletére az egyik vendéglő halljában kiállított milói Vénusz-szoborra uszónadrágot húztak. A minisztérium sze-

rint a Vénusz-szobor sérti a közszemérmét.

Megható, milyen szemérmesek a japánok! Csak éppen a

kínaiak tömeggyilkolását, a mérges gázok használatát nem tekintik szemérmesítőnek.

Mussolini trieszti beszédében népszavazást követelt Csehszlovákiában

Trieszt, szept. 19. Vasárnap délelőtt tartotta meg Mussolini olasz miniszterelnök nagy érdeklődéssel várt beszédét Triesztben. A Duce vasárnap reggel hadihajón érkezett a trieszti kikötőbe.

Az Egyesülési téren felállított émlévényen délelőtti féltizenegy órakor jelent meg Mussolini, oldalán rémet, lengyel és az Olaszországban tartózkodó mandzsú küldöttséggel. Szokásához híven Mussolini ezuttal is színesi pózban, halgatókriabálva beszélt.

Beszédének bevezetésében arról a kapcsolatról szólt, amely Triesztet az olasz hazához fűzi.

— Nem azért jöttem, hogy lelkesítsek benneteket, amint azt a nemzetközi sajtó botor módon állította. Nektek erre nincs szükségetek. Trieszt az utolsó 28 év alatt hatalmas fejlődésnek indult, de 1918-ban Trieszt csak politikailag került Olaszországhoz, mert lelkében azelőtt is mindig olasz volt.

Mussolini ezután az Anschlusról beszélt.

— 20 év után, 1938 márciusában olyan esemény történt, amely már 1878-ban előre vetette árnyékát. A változás új helyzetet teremtett Triesztre nézve is. A földrajzi helyzet ugyanis nem pusztán fogalom, hanem adottság, amely elkötelez.

Népszavazásokat minden nemzetiség részére

— Triesztiek! Vannak pillanatok, amelyek megkövetelik a népek vezetőitől, hogy ne térjenek ki a felelősség elől, hanem világosan és félreérthetetlenül hallassák szavukat. Ilyen pillanatot élünk most is. Amit mondok, azt nem csak a Róma Berlin tengely politikája és nem csak a magyarokhoz és lengyelekhez, valamint a „mozaik állam” többi nemzetiségéhez fűző barátságunk diktálja. Nemcsak az olasz, hanem ki mondhatom: az európai lelkiismeret mondatja velem, hogy a történelmi problémák viharos komplikációinak fókájánál

a legegyszerűbb és legradikálisabb megoldásra van szükség, amelyet mi egyszerűen totális megoldásnak nevezünk.

— Csehszlovákiának, ...

Európát nyugtalanító problémáját csak úgy lehet megoldani, ha népszavazásokat tartanak.

Az utóbbi szavakat Mussolini gunyos hangsúllyal mondta, a tömeg pedig füttvkoncertet rendezett.

Chamberlain a békeangyal

... események hóförgétként következnek egymásra és ha el akarjuk kerülni a teljes katasztrófát, villámgyorsan cselekedni kell. Chamberlain angol miniszterelnök felis-

merte ezt a tényt és valóságos békeangyalként jelentkezett, amikor elrepült Münchenbe.

— Minden késedelem összemúlással vezet. Azt kívánjuk, hogy az utolsó órában találják meg a megoldást, amely elháríthatja a fegyveres összetűzést. Ha ez nem valósítható meg, azt kívánjuk, hogy a konfliktus körülhatárolt legyen. Ha ez sem következne be és arcvonalak alakulnának ki, Olaszország már döntött arról, hogy hol a helye.

Mussolini türelmességet ígér az őslakó olasz zsidósággal szemben

Mussolini ezután olasz belpolitikai kérdésekre és az olasz zsidótörvényre tért át.

— Azokat, akik azt állítják, hogy a fascizmus külső példákat utánoz, nemcsak lenézéssel, de megvetéssel is sújtjuk. A birodalmat fegyverrel hódítottuk meg, de tekintéllyel kell megtartani. Ezért van szükség a fajvédelemre, az erőteljes, tiszta faji öntudat kiépítésére. A zsidótörvények csak egy részét képezik ennek a faj tisztulási folyamatnak.

— A világ zsidósága — folytatta Mussolini — 16 éven át kérlelhetetlen ellensége volt a fascizmusnak, holott Olaszországban teljes jogegyenlőséget

élveztek a zsidók. Azokkal szemben, akik katonai, vagy más téren harcoltak az olasz hazáért, olyan türelmesek leszünk, hogy nagylelkűségünk fogja meglepni a világot, ha csak a külföldi zsidóság állásfoglalása gyökeres irányváltásra nem készíti bennünket.

Mussolini beszéde befejező részében kijelentette, hogy — Trieszt teljes egyetemet fog kapni. Trieszt érezze, hogy Róma jelen van itt az olasz sással, császárával együtt.

Mussolini beszédét az olasz, magyar, német, északamerikai és délamerikai rádiók közvetítették.

Lindbergh esete az agyonlőtt Jagodával

A Bukarestben megjelenő Előre című hetilap cikket közöl Lindbergh ezredes moszkvai látogatásával kapcsolatban. A cikk egyik kuriozuma, hogy a benne szereplő Jagoda a történet idejében már halott volt.

A világhírű óceánrepülő egy-néhány óráig Kolozsváron tartózkodott, ami alkalmat adott a romániai sajtónak, hogy oldalas cikkekben számoljon be a világhíresség minden mozdulatáról és csak erről, mert nyilatkozatot senkinek nem adott.

Nekünk azonban alkalmunk van azt a mulatságos esetet megismertetni olvasóinkkal, — amely Lindbergh-gel Moszkvában történt, ottartózkodása idején.

Az óceánrepülőt igazi nagy ünnepélyességgel fogadták Moszkvában, hivatalosan és nem hivatalosan egyaránt. Ottartózkodása idejének második napján azonban azt a kellemetlen felfedezést tette, hogy ál-

landóan nyomában van egy gyanús egyén. A híres amerikai repülőre minden oka meg lévén arra gyanakodni, hogy üldözik, megtámadási szándékkal követik, nagyon ideges lett amikor azt kellett tapasztalnia, hogy nem tudja lerázni nyakáról a gyanús alakot.

A bizonytalanságnak véget vetni akarván, hirtelen üldözője elé állt és kérdőre vonta, minek követi. Az illető azonban nem válaszolt, mire Lindbergh tipikus amerikai módon knockautolta üldözőjét, majd jelentette az esetet az amerikai követségen. Ez azonnal érintkezésbe lépett a GPU korlátlan hatalmu főnökével, Jagodával, akinek jelentette az esetet.

Jagoda igen nagy zavarba jött, azt válaszolta, hogy a leboxolt egyén a GPU egyik legkiválóbb nyomozója, akit kiren deltek Lindbergh személyes biztonságára, csak hogy „elfelejtették” ezt közölni a híres vendéggel.

Hamis nyomon

— Regény — 57

— Szívesen bizom — felelte Selkirk. — Fölkelt, körülnézett a szobában, sóhajtott. — Nem alkalmatlankodom tovább. Megyek... jöjjön, aminek jönnie kell. De ön... megteszi értem amit tud, Mrs. Hallett?

— Mindent, ami csak a dombon lesz! — sietett megnyugtani Mrs. Hallett. — És a legelső az, hogy rejtve tartsam magát, amíg tisztában látom, mit lehet tenni.

— Teljesen reménytelen! — legyintett Selkirk. — Ha a rendőrség keres, megtalál. Elég gé ismerem a módszereit.

— Senki sem látta magát bejönni — erősködött Mrs. Hallett. — Csak a leányom tudja, hogy maga itt van. Ha nyugodtan itt marad ma délután, ki eszelek valamit. — Mrs. Hallett a Cornboise-zal való beszélgetésre gondolt. — Talán még ma délután többet tudok meg. Minden esetre, várjon meg itt.

Selkirk visszament a székhez. — Ahogy tetszik — felelte közömbösen.

Mrs. Hallett csöndre intette. A hallból Joan hangját hallotta, aztán ajtócsapódást, a fogadósobában pedig lépteket.

— Mennem kell — sugta Selkirknek. — Álljon egy percet félre az ajtótól.

Selkirk szót fogadott. Mrs. Hallett oly csöndesen nyitotta ki az ajtót, hogy Cornboise, aki az uccára nézett le, nem is fordult el az ablaktól. Mialatt Mrs. Hallett becsukta az ajtót, nem vette le a szemét róla... Nem Ray mondta-e, hogy hátulról nézve nagyon ismerős neki ez az ember?...

Mrs. Hallett hirtelen emlékezett — megszédülve kapkodott levegőért és a szék támlájának esett, de a férfi még meg sem fordulhatott, máris visszanyerte örörmát. Halkan beszélt, nehogy Selkirk meghallja.

— Nos, mi mondanivalója van... Mr. March?

XVIII. FEJEZET

Mielőtt March felelhetett volna, Mrs. Hallett gyorsan odament melléje az ablakhoz. Alacsony, párnázott szék állt ott és abba rogyott bele. Ebben a percben az volt a legfontosabb, hogy Selkirk ne hallja meg, mit beszélnek.

— Kérem, ne beszéljen hangosan... a szomszéd szobában várakozik valaki a leányomra. És most kérem, magyarázzon meg mindent.

Cornboise a szemben lévő székre ült.

Egész ebéd alatt azzal szórakoztam, hogy azt találgattam, fölsimított-e, vagy sem. — kezdte Cornboise. — Nem ártotta el semmivel... gratulálók!

(Folytatjuk)

Egész öltönyre, kabáttra
szövet, vászon,
diftin, flanel
maradékban
potom áron
most érkezett
Steiner maradókos
Calea Victoriei 3. az udvarban

Hodzsa cseh miniszter- elnök drámai szózata

**Csehszlovákia békét és szabadságot akar
és hajlandó tovább tárgyalni a szudetákkal**

Prága, szept. 19. Hodzsa Milán miniszterelnök ma délelőtti rádióbeszédét mondott. A beszéd kivonatosa így hangzik.

Csehszlovákia népe sorsdöntő órákat él át. Történelmünk e válságos időszaka azonban összekapcsolódik más népek sorsával és ez a körülmény magasra emeli tudatunkat. A világ szeme Csehszlovákián függ s lépései hivatásszerűen következnek. Csehszlovákia méltó jövőjéről van szó. Akkor, mikor elmentünk a legvégső határig, hogy a helyzetet megmentsük és állami hivatásunkat betöltsük, akkor, amikor már megtaláltuk azt az alapot, melyen hivatásunknak eleget tehetünk s éppen mikor arról volt szó, hogy a tárgyalás már-már célra vezet, az ország belsejében zendülés robbant ki.

Az állam teljesíti kötelességét

— Magától értetődő kötelességünk volt a zendüléssel szembeszállni. Az állam teljesítette kötelességét, mely minden szempontból helyénvaló.

Érdemünk, hogy a lázadás kűlörése idején azonnal sikerült gátat vetni a lázadás terjedésének és államkötelességünket s ezzel járó hivatásunkat betöltöttük.

Fájdalmas szívvel emlékezem itt meg a lázadás mártir halottjairól és ünneplem bennük a kötelességteljesítés áldozatait. A csehszlovák állam mint hivatás és kötelesség bevált és érvényben marad.

— A szudéta-németek követelése nyomán egyes politikai csoportok teljesen hasonló szabású követeléseket terjesztettek elő. Akarva, nem akarva azt a benyomást tették, hogy egységes terv szerint törnek a csehszlovák államrend ellen.

Megindítottuk a törvényes rendezések sorát, törvényjavaslat formájában. Miközben mi a békés megoldáson fáradoztunk,

kivülről bomlasztó akciót indítottak ellenünk.

Bent és kívülről is azt a benyomást akarták kelteni Csehszlovákiával szemben, mintha a cseh állam nem tudná betölteni állami hivatását és nem bírja összetartani államrendjét.

A cseh állam küldetése Európában

— A cseh állam fennállásának huszéves évfordulóján ál-

lunk, mikor a legbomlasztóbb intrika fenyegeti államunkat. A szlovákok is eltántorodtak egy pillanatra, de meglátták, hogy az állam tekintélye és csorbítatlansága van veszélyben. A cseh államnak küldetése van most Európában. Innen van a mi határtalan tú-

relmünk, mert megértjük, hogy

a valódi intrika államunk ellen belül, az eltánforított nemzetiségek körében keletkezett, hanem kívülről oltották ebbe a falajba.

Az eseményekért viszont nem vállaljuk a felelősséget.

Nem lesz népszavazás!

— A népszavazás kérdésében Csehszlovákia nem enged. A népszavazás nem mindig helyes és célszerű.

Már a békekonferencia idejében leszögeztettük, hogy Csehszlovákia esetében a népszavazás éppen ellenkező eredményt produkálna, mint ami most Csehszlovákia hivatása és küldetése.

A népszavazás a problémák egész sorát nyitná meg s ezek a problémák bomlasz-

tóan hatnának Európa eddigi konsztrukciójára és a békére.

— Valamennyi alkotmányos tényező nevében kijelentem, hogy

ámhátor Henlein és társai megszöktek az országból, a csehszlovák állam fenntartja ma is azokat az ajánlatokat, amiket a nemzetiségi kérdés rendezése kérdésében tett. Ragaszkodik leg-

utóbbi javaslatához, melynek alapján felveszi a tárgyalásokat, ha nem is Henlein és szökevény társaival, hanem magával a szudéta néppel, amelynek többsége a megegyezést és békét óhajtja.

— Nem vezet bennünket bosszupolitika, de a nyugalom és rend kérdését illető dolgokban nem ismerünk tovább engedményeket.

Hazafias fegyelem és állampolitikai fejlettség

— Szlovénzkó és Ruszinzkó népével a megegyezés a legjobb úton halad. A kielégített és nemzeti, állami hivatásra ébred Szlovénzkó és Ruszinzkó jelentős erőt ad nekünk. Szembeszállhatunk egy olyan támadással, mely csak látszólag belső, valójában kívülről irányított. Történelmi problémát oldottunk meg, midőn megmutatjuk, hogyan

kell visszaverni a külső erőket belső egységgel.

— E sorsdöntő pillanatban gazdaságosan kell bannunk erőnkkel, hazafias fegyelemről és állampolitikai fejlettségről egyaránt tanulságot kell tennünk. Mindnyájan tartisunk ki: kormány, hadsereg, polgárság egyek vagyunk. Megtanultunk a történelem folyamán harcolni és bölcsnek len-

ni egyszerre. Menél nagyobb a külső nyomás, annál nagyobb az egységünk. Nem sikerült és nem is fog sikerülni megosztani bennünket. Évszázadok tanítottak meg bennünket arra, hogy nincsen léte olyan népnek mely nem képes az egységre.

— Békét és szabadságot!
— Szabadságot és békét!
— Ezt akarjuk.

Angol munkáspárti küldöttség Chamberlain miniszterelnöknel

London, szept. 19. Az angol munkáspárt küldöttsége másfél órással megbeszélést folytatott Chamberlain miniszterelnökkel. A megbeszélésen jelen volt

Halifax külügyminiszter és Hoare belügyminiszter is. Amikor a Downing Street elhagyták, a küldöttség tagjai kijelentették az újságíróknak, hogy

fogadalmat tettek Chamberlain miniszterelnöknek, hogy a megbeszélésről egyetlen szót sem árulnak el.

Runcimanne is hazautazott

Prága, szept. 19. Runciman felesége ma kíséretével együtt elhagyta Prágát és hazautazott Londonba.

A Prager Presse jelentése

szerint a német demokrata tanítók egyesülete felhívást intézett a német tanítókhoz, hogy tartsanak ki a kormány és a köztársasági elnök mellett.

Tüntetés Budapesten

Budapest, szept. 19. Mussolini beszédére Budapesten tüntetést rendeztek. Karhatalmi beavatkozásra nem került sor.

Nem tartóztatták fel a határon Eszterházyt

Prága, szept. 19. Cseh részről közönséges koholmányoknak bélyegzik a magyar rádió azon híreit, hogy a cseh hatóságok

gróf Eszterházyt, a magyar párt csehszlovákiai elnökét, nem engedték át a határon. A magyar gróf akadály nélkül elutazott és már Magyarországon van. Ugyiszintén megcáfolták azt a hírt is, hogy Henlein fejére vérdíjat tűztek ki.

Newyork, szept. 19. A newyorki cseh konzulátushoz Amerikában élő csehszlovák állam-

Lemondott a német külügyi államtitkár

Berlin, szept. 19. Ernst von Beltecker német külügyi államtitkár benyújtotta lemondását. A lemondás nem keltett különösebb meglepetést, mert tudvalevő volt, hogy Ribbentropp külügyminiszter és külügyi államtitkár között lényeges nézeteltérések vannak.

Sokan gyengeséggel vádolnak bennünket, amiért türelmesek vagyunk. Jegyezzék meg maguknak ezek is, hogy

türelmesek, de meg nem torpanók vagyunk.

Érdemeket szereztünk a béke fenntartása érdekében s tovább is teljesítjük küldetésünket.

— Eddigi politikánk eredménye éppen most mutatkozik előnyösen. Most, mikor nyugodtan állíthatjuk, hogy Csehszlovákia eleget tett minden feladatának, szembeszegzhetjük minden államnak, hogy most rajtuk a sor, csak konstruktív együttműködésen alapulhat a nemzetek békéje.

LEGUJABB

Semmitmondó közleményt adtak ki a francia-angol tárgyalásokról

Páris, szept. 19. A francia és angol államférfiak vasárnap-i megbeszéléséről az alábbi záróközleményt adták ki:

Az angol és francia államférfiak megbeszélésén megvitatták a nemzetközi helyzetet és megállapították, hogy teljesen egyöntetű felfogás van a két álláspont között, a csehszlovák kérdés békés rendezésére. Ezek után lehetséges, hogy az általános tisztázás érdekében megindulhatnak a tárgyalások.

A cseh rádió megnyugtató közleménye

Prágából jelentik: Londoni értesülés szerint az angol és francia államférfiak tanácskozásai egységes javaslat elfogadásával értek véget és az államférfiak ezt a javaslatot koránnyaiak elé terjesztik.

Csehszlovák hivatalos helyről felszólítják a lakosságot, hogy ne üljenek fel az ellenséges rádiókban a londoni ta-

nácskozás eredményeiről közölt híreknek. A csehszlovák köztársaság alkotmányos képviselői állandó permanenciában vannak és fenntartják a kapcsolatot valamennyi barátságos állam képviselőjével.

A felelős tényezők, a köztársaság elnöke, a miniszterelnök, a kormány tagjai és a csehszlovák nép parlamenti

képvisellete teljes egységben vizsgálja meg a londoni határozatokat és felszólítják a lakosságot, őrizze meg nyugalmat és fegyelmét.

Londonból jelentik Attlee őrnagy, az angol munkáspárt vezére tegnap egy népgyűlésen kijelentette, hogy a békét meg lehet menteni minden engedmény nélkül.

Éjszakai roham az aschi vámhivatal ellen

Prága, szept. 19. Ma délelőtt 150 fnyi gránáttal felszerelt ifjú megtámadta Aschban a vámhivatalt. Közelharccal sikerült a merész próbálkozást

visszaverni.

Páris, szept. 19. A Havas ügynökség jelentése szerint az aschi támadás éjszaka történt.

A zendülők egyetlen sebesültet sem veszítettek és a visszavert támadás után német területre menekültek.

Cseh jegyzék Londonhoz és Párishoz

Prága, szept. 19. A cseh kormány jegyzékét intézett az angol és a francia kormányhoz, amelyben kifejezésre juttatja azt a véleményét, hogy nem

hiszi, hogy megkérdése nélkül döntenek Csehszlovákia kérdésében.

Páris, szept. 19. A Havas jelentése szerint a német kato-

nai előkészületek még sokkal erőteljesebb tempóban folynak, mint eddig.

A nagyváradi tábla is elítélte a hanyagsággal vádolt nagybányai betegsegélyző pénztárost

90 ezer lejt fizetett ki egy sikkasztó szolgának

A nagybányai betegsegélyző pénztárnál elkövetett szabálytalanságok ügye a nagyváradi táblához került. Emlékeztet, hogy a nagybányai betegsegélyző pénztár szolgája Horea Teodor 90.000 lejjel megkárosította a betegsegélyző pénztárt. A sikkasztás felfedezése után felelősségre vonták a sikkasztó szolgát és a bíróság elé állították Munteanu Ioan betegsegélyző pénztári pénztárost, aki az összeget kifizette.

A vádirat szerint a szolga a fizetési meghagyásokkal kétszer háromszor is felvette a kiutalt összeget. Munteanu pénztáros a kiutalásokat nem iktatta be, hanem gondtalanul kifizette az összegeket.

A szatmári törvényszék a sikkasztás miatt egy év és két hónapi fogházra ítélte Horea Teodor szolgát, Munteanu Ioan pénztárost pedig szolgálati hanyagság címén két hónapi fogházra ítélte.

Az ítélet ellen mindkét vádlott fellebbezést jelentett be. A

szolga azonban időközben visszavonta fellebbezését és a tegnapi tárgyaláson csak Munteanu pénztáros jelent meg. A

pénztárost dr. Dessian János szatmári ügyvéd védte. Dr. Dersidan védőbeszédében azt igyekezett bizonyítani, hogy,

APRÓHIRDETÉSEK

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

POSTA

Iskolás gyermekek részére Gál Zoltán-féle Román-magyar és Magyar-román kézisztár egy kötetben 25 lejért kapható a Pásztor Ede papír- és írószertüzletben, Piafa Mihai Viteazul 4.

ÁLLÁS

Biharpüspökibe bevezetett helyekre 2000—2500 lei biztos keresettel újságíró felvétetik. Jelentkezni a lap kiadóhivatalában. 3773

Keresek percentest jómenneteli vendéglőbe. Ugyanott eladó komplett vendéglői berendezést. Str. Wilson 71. 3921

Perzsászó lányok felvétetnek Cim a kiadóban. 3919

Gyakorlott lapkihordót fixfizetéssel és mellékkeresettel az esti órákra felvesz a „Friss Ujság”. Jelentkezni a kiadóhivatalban Piafa Mihai Viteazul 4.

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE CÉGNEL ORADEA

PIATA MIHAI VITEAZUL 4

Munteanu nem követett el szolgálati hanyagságot, mert ő, érezve, hogy képtelen ellátni a pénztárosi teendőket, több ízben kérte feletteseit, a nagybányai betegsegélyző főnökét és a szatmári betegsegélyző igazgatóját, hogy mentesítsék a pénztárosi teendők alól. Ezt igazolta a nagybányai betegsegélyző főnöke is.

A tábla ezeket az indokokat nem vette tekintetbe, Munteanu fellebbezését elutasította és a két hónapos ítéletet helyben hagyta.

Rádió műsor

SZERDA

Bukarest. 6.30: Ritmikus torna hírek, reggeli hangverseny, háztartási és orvosi tanácsok. 13.15: Időjelzés, kulturális hírek, sportközlemények, vizállás jelentés. 13.25: Déli hangverseny. 14.15: Időjelzés, időjárás-jelentés hírek. 4.30: Hanglemezek. 15.20: Közlemények. 19: Időjelzés, időjárás-jelentés. 19.02: Technikai posta. 19.17: Costică Tandin zenekara. 20.15: Ion Zamfirescu előadása. 20.30: „Baikal” balalajkenekar. 21: Szimfonikus hangverseny. 22: Hírek, sportközlemények. 22.20: A hangverseny folytatása. — 22.45: Operett-lemezek. 23.45: Hírek külföldre angol és német nyelven.

BUDAPEST I.

7.45: Torna. 11.00: Hírek. Felolvasás. 13.00: Déli harangszó. 13.05: Országos Postászenekar. Közben kb. 13.20: Hírek. 2.30: Hanglemezek. 3.35: Hírek. 5.10: Asszonyok tarácsadója. 6.00: Loczó István, az Operaház tagja énekel zongorakísérettel. 6.30: Felolvasás. 7.00: Rácz Zsiga és cigányzenekari muzsikál, Ihor Ferenc tárogatózik. 8.00: Felolvasás. 8.20: A rádió szalonzenekara. 9.30: Kiss Ferenc előadástje. 10.10: Hírek. 10.30: Az Állástalan Zenészek Szimfonikus Zenekara. Közben időjárás és hírek német és olasz nyelven. 12.10: Thaler Gyula és Végh Mihály jazzzenekara játszik.

VÉTEL-ELADÁS

Egy motorhajtású tengeri daráló eladó. Str. Wilson 95. 3920.

Egy kézi hajtású tengeridaráló „Kühne” gyártmány eladó Str. Franceza 12. 2419

Leica filmgép hozzávaló nagytóval, 1.35-ös lencsével, — 2500 leiért eladó. Str. Mihai Sorbul 25. 3867

KÜLÖNFÉLE

Iskolás gyermekek részére Gál Zoltán-féle Román-magyar és Magyar-román kézisztár egy kötetben 25 lejért kapható Pásztor Ede papír- és írószertüzletben, Piafa Mihai Viteazul 4.